

Короткий огляд

Убезпечення ромського суспільства в Україні та ромських біженців в Польщі, Румунії та Молдові

Нетерпимість і дискримінація, включно з шкідливими обґрунтуваннями та стереотипами, сторіччями впливали на ромські громади в регіоні Східної Європи. Це продовжує викликати занепокоєння у ромських громадах, які тікають від війни в Україні.

Приблизно 100 тис. біженців з України до Європи належать до ромів (1). Під час потоку біженців до сусідніх країн на кордонах роми стикалися з дискримінацією, етнічним профілюванням та словесними образами. Деяким сім'ям навіть відмовили у допомозі. Ромських біженців залишали на залізничних станціях, вони були поміщені у тимчасові табори або відокремлені в переповнених центрах прийому. Органи влади та інші повідомляють, що роми, які рятуються від війни, не є «справжніми біженцями»,

вони тільки перетинають кордони для доступу до гуманітарної допомоги.

Що ми знаємо про ризик, пов'язаний з забезпеченням для ромських біженців з України?

Всередині України

- Приблизно 400 000 ромів, які проживали в Україні до війни, стикалися з високим рівнем бідності та відсутністю доступу до працевлаштування, освіти та охорони здоров'я (2). Вони також стикалися з упередженнями, ненавистю та жорстокими нападами, які влада не розслідувала (3).

Дискримінація ромських біженців не є чимось новим

В 2000-х роках, під час конфлікту в Косово, незважаючи на рятування біженців від війни, скоординовані погроми, випалювання, зґвалтування та вбивства, пошук ромами притулку зустрівся з скептицизмом і підозрілістю від різних органів влади. Їх класифікували як фальшивих економічних мігрантів, кочівників і шахраїв. Місія ООН у Косово (UNMIK) протягом десятиліття розміщувала ромських жінок, дітей і чоловіків у токсичних, забруднених свинцем таборах. Після вимушеної міграції десятків тисяч ромів країни-члени ЄС розпочали примусове виселення та повернення ромів до Сербії та Косово. Жорстоке поводження з ромами, які рятуються від конфліктів, є ще одним проявом антициганства. «Те, що ми спостерігаємо сьогодні, є продовженням жорстокої та майже невідомої історії репресій ромів, яка сягає кількох сотень років.»

Джерело: Уривок промови, виголошеної в Стокгольмі на Міжнародній конференції з питань геноциду ромів і боротьби з антициганам, 20-21 жовтня 2022 року.

Українські кордони

- Були повідомлення про те, що деяким ромським сім'ям неодноразово відмовляли у виїзді з України на прикордонному переході біля Берегово на угорському кордоні (4).
- Зіштовхнувшись з дискримінацією та відмовою в гуманітарній допомозі в Угорщині, багато ромів-біженців повертаються в Україну, незважаючи на ризики (2).

Молдова

- Роми, які перетнули кордон Молдови, опиняються в етнічно відокремлених центрах прийому з поганими умовами проживання (3, 5).
- На прикордонних переходах у південно-західному регіоні Закарпаття, де проживає одна з найбільших ромських громад, не пропускають людей без документів, що посвідчують особу. Багато з них мають ризик безгромадянства через відсутність документів з посвідченням особи (5).
- Співробітник прикордонної поліції в Паланці, головному пункті пропуску з боку України, звинуватив ромів у торгівлі, зокрема дітьми та дитячими органами, не маючи жодних доказів на підтвердження своїх претензій. Інші повторювали дискримінаційне переконання, що роми займаються торгівлею людьми (3).
- Працівники центрів прийому біженців нібито сказали ромським біженцям: «Ви мені набридли, огидні цигани. Я хочу позбавитися від вас раз і назавжди.» Біженці, включаючи людей похилого віку та дітей, були атаковані сльозогінним газом (6).

- Уряд Молдови вжив заходів для покращення поводження з ромськими біженцями, встановивши посередника для ромської громади в рамках Спільного центру управління кризовими ситуаціями з УВКБ ООН, а також Робочу групу для безпосередньої роботи з питань, що стосуються ромських біженців (7).

Польща

- Багато ромських жінок-біженок мають чоловіків, які воюють на війні, і вони подорожують самі. Ромські біженці зазнають дискримінації з боку приватних постачальників житла та власників квартир. Вони часто застрягають в приймальних центрах по всій Польщі (8).
- Ромські біженці зустрічаються з дискримінацією від інших біженців. «Коли інші біженці бачать ромів в центрах прийомів, вони голосно кажуть один одному ховати свої речі. Роми в Україні звикли до дискримінації, і те, як до них відносяться в Польщі, є її продовженням.» (8)
- Згідно з даними групи волонтерів Польща-Рома-Україна (8), більшість допомоги ромським біженцям координується само-організованими особами та неурядовими організаціями.

Румунія

- У Румунії ромські біженці часто стикаються з таким самим дискримінаційним ставленням, як роми, які проживають у країні.
- Борці за права ромів у Румунії кажуть, що криза біженців пролила світло на

ворожість, з якою досі стикаються роми в сучасній Європі.

- Великій групі ромських біженців відмовили в харчуванні в пункті гуманітарної допомоги в Бухаресті та вигнали із закладу за те, що вони «гучно» поводитися та «їли занадто багато». Працівники центру виганяли їх зі словами: «Ви не українці, ви роми, ідіть геть!» (9)

Деякі занепокоєння щодо убезпечення

- Постійною проблемою багатьох ромів з України є відсутність документів, що посвідчують особу, таких як паспорти та свідоцтва про народження.
- Ромська молодь відчуває нерівний доступ до можливостей, зокрема освіти.
- Ромські жінки мають ще більш обмежений доступ до можливостей через численні форми дискримінації, з якими вони стикаються через свою етнічну приналежність та стать.
- Криза COVID-19 призвела до збільшення ворожих висловлювань проти ромських громад, зокрема жінок і дівчат. Рівень домашнього насильства різко зріс. Утруднений доступ до навчання онлайн збільшив ризик того, що дівчата покинуть школу, підвищивши ймовірність ранніх/примусових шлюбів.

Організації, які працюють з проблемами ромів:

БДІПЛ: Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ

Контактний пункт з питань ромів і сінті (CPRSI) www.osce.org/odihr/romaand-sinti

Європейський центр прав Ромів

Румунською та англійською
<http://www.errc.org/>

Авеню де Кортенберг, 71, 4-й поверх / 1000 Брюссель, Бельгія (Avenue de Cortenbergh 71, 4th floor / 1000 Brussels, Belgium)

Поштова адреса: office@errc.org

Romea.cz

<https://romea.cz/en/about-romea>

Вебсайт про ромські новини англійською та чеською мовами

Румунія:

Aresel

Бухарестська ініціатива громадянської освіти ромів
<https://aresel.ro/en/>

E-Romnja:

Ромська жіноча організація

<https://e-romnja.ro/>

Carousel

office@carousel.org

Agenția Împreună

office@agentiaimpreuna.ro

Молдова:

Centrul de Drept al Avocatilor

Coaliția Vocea Romilor - Valeriu Caldararu
+37368757605 valeriu.caldararu@mail.ru;

Asociația Vocea Romilor - Marin Alla -
+37369162200; vocearomilor@gmail.com

Fundația pentru Dezvoltare

Babriela.ojog@fam.med

Польща:

Польща - Рома - Україна

grupa wsparcia / support group / Група підтримки

Facebook: Польща-Рома-Україна

roma-poland-ukraine@protonmail.com

Методологія:

Складено на основі кабінетного дослідження уривків новин і заяв англійською мовою.

Джерела:

1. [Не скрізь в Європі вітають українських біженців.](#)
2. [Стикаючись з дискримінацією, українські ромські біженці повертаються додому.](#)
3. [Молдова: Ромські біженці з України стикаються з сегрегацією.](#)
4. [Прикордонники звинувачують ромів у «порушеннях» в Угорщині.](#)
5. [Українські роми в Молдові стикаються з сегрегацією та поганими умовами.](#)
6. [Антициганство після Голокосту.](#)
7. [Ромські біженці з України зустрічають Європейську зиму та додатковий тягар неприязні та дискримінації.](#)
8. [Ромські біженці з України натикаються на закриті двері в Польщі.](#)
9. [CNN повідомлює про дискримінацію та упередження, з якими в Румунії зустрічають ромських біженців від війни в Україні.](#)